

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 4Tos/80/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6123010241
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Ľupták, PhD., MBA
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6123010241.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Ľuptáka, PhD., MBA a sudcov JUDr. Jozefa Mikluša a JUDr. Petra Hunáka, PhD., v trestnej veci odsúdeného U. V., nar. XX.XX.XXXX, na neverejnom zasadnutí dňa 13. júla 2023, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 5PP/16/2023 zo dňa 03.05.2023, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť odsúdeného U. V. z a m i e t a .

odôvodnenie:

Uznesením sp. zn. 5PP/16/2023 zo dňa 03.05.2023 senát Okresného súdu Banská Bystrica podľa § 66 ods. 1 písm. b) Tr. zák. zamietol žiadosť odsúdeného U. V. o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 07.11.2011, právoplatného dňa 08.11.2011, v spojení s uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 11.06.2013, právoplatného dňa 11.06.2013 a v spojení s uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 07.10.2015, právoplatného dňa 07.10.2015 o neosvedčení odsúdeného v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia.

Proti tomuto uzneseniu podal odsúdený priamo do zápisnice o verejnom zasadnutí konanom dňa 03.05.2023 sťažnosť, ktorú bližšie nezdôvodnil a ani neskôr písomne nedoplnil.

Podľa § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Tr. por. pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Po postupe v zmysle uvedeného ustanovenia krajský súd dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nebola dôvodne podaná, pretože u neho neboli splnené zákonné podmienky vyžadované ustanovením § 66 ods. 1 písm. b/ Tr. zák. na jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Z obsahu predloženého spisu vyplýva, že U. V. bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 07.11.2011, právoplatného dňa 08.11.2011, odsúdený pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. v spolupáchateľstve podľa § 20 Tr. zák., za čo mu bol uložený podmienený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov so skúšobnou dobou v trvaní 4 rokov. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 11.06.2013, právoplatného dňa 11.06.2013 súd rozhodol o predĺžení skúšobnej doby podmieneného odsúdenia, z pôvodných 4 rokov a na 5 rokov. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 07.10.2015, právoplatného dňa 07.10.2015 súd vyslovil, že sa odsúdený v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia neosvedčil a trest odňatia slobody uložený rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/40/2008 zo dňa 07.11.2011, vykoná.

Dňa 20.03.2023 bola prvostupňovému súdu doručená žiadosť odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o ktorej okresný súd rozhodol sťažnosťou napadnutým uznesením.

Podľa § 66 ods. 1 písm. b) Tr. zák. súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmiennečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmiennečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Tr. zák. pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Okresný súd pri dôslednom dodržaní procesného postupu a rešpektovaní práva odsúdeného na obhajobu, rozhodol na verejnom zasadnutí v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania. V tomto smere vykonané dôkazy správne vyhodnotil, a to jednotlivo, ako aj v ich súhrne, odôvodnenie jeho rozhodnutia zodpovedá všetkým hľadiskám obsiahnutým v ust. § 176 ods. 2/ Tr. por., prejednávaneému prípadu venoval náležitú pozornosť a nemožno mu v tomto smere nič vyčítať. Stručne vyložil, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia oprel a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov. Z odôvodnenia napadnutého uznesenie je zároveň zistiteľné, akými právnymi úvahami sa prvostupňový súd spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona.

Napriek tomu, že odsúdený neuviedol žiadne sťažnostné námietky, krajský súd zdôrazňuje, že odsúdený nemá automaticky na podmiennečné prepustenie nárok. Zákon ponecháva súdu plne na úvahu, či pri zohľadnení a zhodnotení všetkých skutočností návrhu vyhovie alebo nie. Samozrejme podmienkou je, aby svoje rozhodnutie racionálne a zrozumiteľne zdôvodnil. Zmyslom podmiennečného prepustenia totiž nie je to, aby za dobré chovanie, prípadne za dobrú prácu vo výkone trestu odňatia slobody bol odsúdený (páchatel') automaticky prepustený po vykonaní stanovenej doby trestu, bez zreteľa na účel trestu. Podmiennečné prepustenie je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom k účelu trestu a k ďalším okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený i na slobode povedie riadny život a že neexistuje pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy. Pozitívna prognóza budúceho chovania odsúdeného je nutným predpokladom pre rozhodnutie o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Táto prognóza musí vyplývať zo zhodnotenia chovania sa odsúdeného počas výkonu trestu a čiastočne i pred jeho výkonom (predchádzajúce odsúdenia). Význam má i zistenie, aké sociálne podmienky sú vytvorené pre odsúdeného po jeho prípadnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

Celkovo tak k inštitútu podmiennečného prepustenia možno uviesť, že sa jedná o inštitút mimoriadny, bez stanovenia povinnosti súdu odsúdenému vyhovieť. Zároveň však treba podotknúť, že to neznamená, že by sudy mali možnosť ľubovoľného rozhodovania, alebo že by nemali povinnosť svoje rozhodnutie riadne zdôvodniť.

Cieľom podmiennečného prepustenia je motivovať odsúdeného, aby svojím chovaním a plnením svojich povinností vo výkone trestu preukázal polepšenie. Ak bol dosiaľ vykonanou časťou trestu už dosiahnutý účel trestu, je ďalší výkon trestu nepotrebný.

Dôležité je v nadväznosti na už uvedené, správne interpretovať podmienky podmiennečného prepustenia uvedené v § 66 a nasl. Tr. zák., ktoré sú dané kumulatívne.

Prvou podmienkou je vykonanie určitej vyžadovanej časti trestu. Táto je objektívne ľahko zistiteľná. Odsúdený túto formálnu podmienku splnil dňa 03.06.2020.

Druhou podmienkou je preukázanie polepšenia počas doterajšieho výkonu trestu. Splnenie tejto podmienky možno posudzovať až od momentu začatia výkonu trestu odňatia slobody a posudzuje sa do momentu rozhodovania o žiadosti o podmiennečné prepustenie. Je nutné reflektovať celý priebeh výkonu trestu až do momentu rozhodovania o žiadosti. Nie je pritom možné abstrahovať od skutočnosti, že nástup do výkonu trestu odňatia slobody predstavuje výraznú zmenu v doterajšom spôsobe života odsúdeného a je potrebné, aby na režim výkonu trestu odňatia slobody aklimatizoval,

príčom aklimatizácia, najmä v počiatočoch, logicky môže spôsobovať určité problémy. Nie je možné preto mechanicky hodnotiť celý výkon trestu bez zohľadnenia plynutia času a zváženia vývoja chovania sa odsúdeného, najmä ak je trest uložený v dlhšej výmere. Treba zdôrazniť, že Trestný zákon vyžaduje preukázanie polepšenia v momente rozhodovania o žiadosti odsúdeného. Ak teda správanie odsúdeného po nástupe do výkonu trestu vykazuje určité problematické rysy, postupom času sa však stabilizuje, nepredstavuje to vo väčšine prípadov prekážku pre konštatovanie o polepšení sa odsúdeného.

Špecifickou okolnosťou, ktorá býva zohľadňovaná pri rezultátoch o polepšení sa odsúdeného, je prítomnosť jeho kritického postoja k spáchaniu trestnej činnosti a prijatie zodpovednosti, resp. prítomnosť explicitného priznania sa k spáchaniu skutku, za ktorý bol trest uložený, prípadne absencia takéhoto priznania. Z ustanovenia § 66 Trestného zákona nevyplýva nutnosť predchádzajúceho sa priznania k spáchanej trestnej činnosti, ako podmienky na podmiennečné prepustenie. Takáto podmienka nevyplýva ani z judikatúry ústavného súdu, EŠLP, ani z odporúčaní prijatých Radou Európy. Je potrebné poukázať na to, že ani výkon trestu neznemožňuje odsúdenému využívať mimoriadne opravné prostriedky, ktorými by mohol dosiahnuť revíziu svojho odsúdenia. Ak by sudy pri rozhodovaní o naplnení podmienok podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody automaticky vyžadovali priznanie sa odsúdenému, bolo by mu odňaté právo na určité „výhrady“ k odsúdeniu a tým minimálne aspoň sčasti i na uplatňovanie mimoriadnych opravných prostriedkov. I určité kritické výhrady k odsúdeniu (považovanie odsúdenia za viac či menej nespravodlivé) nemusia totiž automaticky znamenať, že odsúdený trest neprijal, aspoň čiastočne si neuvedomil nesprávnosť svojho konania a v dôsledku toho nemôže preukázať polepšenie. Tiež je možné poukázať na skutočnosť, že priznanie sa ku spáchaniu trestného činu je inštitútom trestného práva procesného a preukázanie polepšenia je inštitútom trestného práva hmotného. Účelom konania o podmiennečnom prepustení, ako časti vykonávacieho konania, preto nemôže byť získanie priznania sa odsúdeného. Iste, medzi kritickým postojom k vlastnej trestnej činnosti (teda i priznaním sa) a polepšením môže byť a v praxi často i je úzka obsahová súvislosť, oba inštitúty však nemožno vzájomne zamieňať. Sudy konajúce o podmiennečnom prepustení tak musia zvážiť, do akej miery absencia priznania sa, či existencia určitých výhrad k odsúdeniu, bránia vysloveniu záveru, že odsúdený preukázal polepšenie.

Tretou podmienkou je prognóza očakávania vedenia riadneho života. Už z povahy veci je samozrejmé, že sa jedná len o odhad, prognózu zo strany súdu smerom do budúcnosti, pričom súd musí pri svojej úvahe zohľadniť všetky aktuálne informácie, ktoré má k dispozícii pri rozhodovaní o žiadosti. Nie je teda vyžadované „stopercentné“ presvedčenie, že odsúdený nespácha v budúcnosti trestnú činnosť, jedná sa vždy len o pravdepodobnostnú úvahu. Za „vedenie riadneho života“ možno považovať určitý minimálny rámec, v ktorom spoločnosť považuje od každého občana, aby sa vyvaroval páchania trestnej činnosti, či opakovaného páchania priestupkov. Vedenie riadneho života môže byť pritom zo strany rozhodujúceho súdu „poistené“ uložením probačného dohľadu spolu so stanovením určitých špecifických povinností, či obmedzení. Tieto povinnosti, či obmedzenia by logicky mali vychádzať z poznania charakteristík a špecifik osobnosti odsúdeného. Prognóza vedenia riadneho života býva vo väčšine prípadov konštatovaná na základe zistení, že odsúdený má zabezpečené sociálne zázemie, zamestnanie, udržiaval kontakt s rodinou. Zohľadňuje sa samozrejme i trestná minulosť odsúdeného, závažnosť aktuálneho odsúdenia a tiež počet jeho prípadných podmiennečných prepustení v minulosti. Samotný faktor trestnej minulosti a závažnosť aktuálneho trestného činu odsúdeného je preto dôležitým, pri prognóze očakávania vedenia riadneho života, táto prognóza však nemôže byť založená výlučne a len na jeho trestnej minulosti. Ak by totiž záver súdu o nenaplnení podmienky očakávania vedenia riadneho života bol založený výlučne a primárne len na okolnostiach a dôvodoch, ktoré hrali úlohu pri ukladaní samotného trestu odňatia slobody (predchádzajúce odsúdenia, závažnosť trestnej činnosti) mohlo by prísť k porušeniu zásady zákazu ne bis in idem. Ani trestnú minulosť teda nemožno hodnotiť mechanicky, bez previazanosti na aktuálne správanie a charakteristiky odsúdeného, i keď samozrejme zhodnotiť ju treba a to vrátane už prípadne zahladených odsúdení. V prípade predchádzajúcich odsúdení je potrebné zohľadniť, aký bol medzi nimi časový odstup a aká bola ich závažnosť (či gradovala atď.).

Pokiaľ ide o materiálne podmienky, a to preukázanie polepšenia počas doterajšieho výkonu trestu, a prognóza očakávania vedenia riadneho života, tieto podľa zistení krajského súdu neboli splnené, pretože odsúdený plnením svojich povinností počas výkonu trestu nepreukázal polepšenie a súčasne nie je možné vysloviť predpoklad, že v budúcnosti povedie riadny život.

V danom prípade z písomného hodnotenia i z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa na verejnom zasadnutí vyplýva, že správanie odsúdeného nie je stabilizované, ani bezproblémové, keďže počas výkonu trestu boli zaznamenané nedostatky, za čo bol celkovo 5 krát disciplinárne potrestaný

Práve existencia disciplinárnych trestov však svedčí o skutočnosti, že resocializácia odsúdeného ešte nebola dovŕšená do tej miery, aby od neho bolo možné očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Na druhej strane však krajský súd poukazuje na počínajúci obrat v správaní sa odsúdeného, keď sa toto stabilizovalo a odsúdený je schopný pozitívnym správaním vytvárať si podmienky na získanie odmiern (celkovo bol 8 krát disciplinárne odmenený, naposledy dňa 02.02.2023, kedy mu bolo pridané kladné hodnotenie, a to pochvala za plnenie pracovných povinností), čo len svedčí o tom že je v zásade schopný regulovať negatívna svojho správania.

Aj podľa zistení krajského súdu je ďalší výkon trestu odňatia slobody odsúdeným potrebný, a to predovšetkým aj z toho dôvodu, aby bol naplnený reálny predpoklad, že v budúcnosti povedie riadny život. Je potrebné ale ďalej akcentovať, že odsúdený bol v minulosti 14 krát súdne trestaný. Doposiaľ uložené tresty sa u neho evidentne minuli účinkom a nevzal si z nich žiadne ponaučenie, keďže s odstupom času doposiaľ vždy pokračoval v páchaní ďalšej trestnej činnosti, pritom navyše odsúdený svojím správaním nevyužil prvotné dobrodenie súdu v podobe podmiennečne uloženého trestu a následného predĺženia skúšobnej doby podmiennečného odsúdenia.. Navyiac trest vykonáva v ústave na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, čo tiež zodpovedá stavu jeho prevýchovy. Krajský súd nemal za dostatočne preukázané, či správanie resp. plnenie povinností odsúdeného vo výkone trestu v poslednom období je iba vonkajším prejavom adaptácie odsúdeného v prostredí ústavu, alebo skutočne ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného, ktoré oprávňujú predpokladať, že v budúcnosti bude viesť riadny život, a preto je u neho nateraz ďalší výkon trestu dôvodný. V prípade odsúdeného ide o kriminálne narušenejšiu osobu, u ktorej podľa úsudku krajského súdu nedošlo k náprave po vykonaní ostatných trestov. Uvedené skutočnosti nesvedčia o dostatočnom vnútornom prerode odsúdeného v tom zmysle, že by preukázal polepšenie a bolo by od neho dôvodné očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Z uvedených dôvodov krajský súd dospel k záveru, že odsúdený počas výkonu trestu nepreukázal potrebné polepšenie, pričom s poukazom na opakované páchanie trestnej činnosti, vysoké riziko sociálneho zlyhania, sa jeho resocializačná prognóza javí ako nepriaznivá, a súčasne v súčasnosti nie je možné vysloviť reálny predpoklad, že v budúcnosti povedie riadny život, preto je u neho ďalší výkon trestu odňatia slobody dôvodný. Krajský súd v podrobnostiach poukazuje na odôvodnenie uznesenia okresným súdom. Na tomto mieste nadriadený súd pripomína, že v dvojinstančnom súdnom konaní rozhodnutia súdov tvoria jednotu, a preto nadriadený súd v podrobnostiach poukazuje na dostatočné odôvodnenie uznesenia súdu prvého stupňa, ktoré si v plnom rozsahu osvojuje.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

S poukazom na uvedené skutočnosti preto senát krajského súdu sťažnosť odsúdeného v súlade s citovaným ustanovením zamietol ako nedôvodnú.

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 163 ods. 4 Tr. por. v spojení s § 180 Tr. por.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu riadny opravný prostriedok nie je prípustný.